

Utbildningsinspektion i Uppsävjaskolan, förskoleklass och grundskola årskurs 1–6

Innehåll

Inledning	1
Underlag	1
Beskrivning av skolan/rektorsområdet.....	2
Sammanfattande bedömning.....	2
Bedömning av kunskapsresultaten	3
Bedömning av verksamheten	4
Bedömning av förutsättningarna för utbildningen.....	8

Inledning

Skolverket har granskat verksamheten i och besökt Uppsävjaskolan den 10-11 november 2005. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för utbildningsinspektionen.

Inspektionen riktas mot hur verksamheten genomförs samt dess förutsättningar och resultat. Bedömningarna av kvaliteten och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om inspektionen finns i separata material och på Skolverkets webbsida (www.skolverket.se/Inspektion).

Huvudmannen har ansvar för att de brister som inspektörerna lyfter fram i den sammanfattande bedömningen åtgärdas. Åtgärderna skall redovisas till Skolverket vilket framgår av Skolverkets beslut. Skolverket följer också upp effekterna av inspektionen om ca två år.

Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och Uppsävjaskolan, dels den information som samlats in under besöket. Även annan information om kommunen och skolan som finns i Skolverkets nationella uppföljningssystem eller finns publicerat på annat sätt har använts.

I Uppsävjaskolan intervjuades rektorn, biträdande rektorn, lärare, elevvårdspersonal, elever i årkurs 2 och 6 samt föräldrar med barn i olika årskurser. Inspektörerna besökte lektioner i samtliga årskurser samt i förskoleklassen. Dessutom fördes informella samtal med elever och personal vid besök i verksamheten. Även andra iakttagelser i skolmiljön och studier av dokument som finns på skolan utgör underlag för kvalitetsbedömningen.

Beskrivning av skolan/rektorsområdet

Uppsävjaskolan	Antal barn/elever
Förskoleklass	31
Grundskola	327

Uppsävjaskolan ligger i stadsdelen Bergsbrunna söder om Uppsala och tillhör Sydöstra skolområdet i kommunen. Skolan byggdes i mitten av 1970-talet och renoverades 1996. Undervisningen är organiserad i en förskoleklass och åldershomogena klasser i årskurs 1–6. Till rektorns ansvarsområde hör även skolbarnsomsorg. Denna verksamhet behandlas i den övergripande kommunrapporten.

Sammanfattande bedömning

Bedömningarna av kvaliteten i utbildningen vid Uppsävjaskolan och av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga skolförfattningar.

Inspektörerna bedömer att verksamheten vid Uppsävjaskolan överlag är av god kvalitet. Skolan arbetar aktivt med värdegrundsarbetet och medvetet för att på olika sätt ge eleverna en god utbildning med gedigna baskunskaper, där elevens lust att lära står i centrum. Resultaten utifrån de nationella ämnesproven i årskurs 5 är goda. Personalen besitter god kompetens och de materiella resurserna är goda.

Det finns enligt inspektörernas bedömning behov av förbättringsinsatser på skolan inom följande områden:

- Elevernas kännedom om målen för utbildningen bör öka.
- Skolan bör följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen på skolenivå.
- Arbetet med att förebygga kränkande behandling bör förbättras.
- Elevernas inflytande över det egna lärandet bör öka.
- Kvalitetsarbetet bör förbättras.
- Skolan bör se över undervisningen i elevens val för de senare årskurserna.
- Skolan måste erbjuda studiehandledning på modersmål för de elever som behöver detta.

Inspektörerna bedömer att nedan angivna brister snarast skall åtgärdas.

- Fördelningen av tid för ämnet hem- och konsumentkunskap gör det inte möjligt för eleverna att nå de uppsatta målen för årskurs 5 (bilaga 3 till skollagen samt 2 kap. 4, 6 §§ grundskoleförordningen).
- Åtgärdsprogram upprättas inte för alla elever i behov av särskilt stöd (5 kap. 1 § grundskoleförordningen).

Bedömning av kunskapsresultaten

Inspektörerna har granskat hur väl skolans elever utvecklar kunskaper, normer och värden enligt målen i skollagen och i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, Lpo 94, avsnitten 2.1 och 2.2.

Kunskaper

Enligt läroplanen skall verksamheten i förskoleklassen ge tid och möjlighet till både lek och inläring. I Uppsävjaskolan utgör förskoleklassen och årskurs 1 ett eget arbetslag inom skolan, och det finns ett etablerat samarbete mellan klasserna. Inspektörerna bedömer att verksamheten i förskoleklassen är av god kvalitet, och att eleverna har goda möjligheter till utveckling och lärande samt en god grund för den fortsatta skolgången.

I läroplanen för det obligatoriska skolväsendet, förskoleklassen och fritidshemmet (Lpo 94) anges ett antal övergripande kunskapsmål. Det är dels mål att sträva mot, som anger inriktningen på skolans arbete, samt mål som skolan ansvarar för att eleverna ges förutsättningar att uppnå. Verksamheten i skolan skall aktivt vara inriktad på att nå målen i de nationella styrdokumenterna. Det förutsätter att såväl elever som personal och ledning har kännedom om vilka mål och riktlinjer som gäller. I Uppsävjaskolan finns lokala konkretiseringar av de nationella målen och kursplanerna i engelska, matematik och svenska. Elevernas kännedom om målen att uppnå i dessa ämnen är generellt god. Ett arbete med att ta fram konkretiseringar av de nationella kursplanerna i skolans övriga ämnen pågår. I samtal framkommer att eleverna inte känner till att det finns nationella mål i andra ämnen än engelska, matematik och svenska. Inspektörerna bedömer det som positivt att konkretiseringar av kursplaner och mål finns och att detta arbete fortgår för att omfatta samtliga ämnen. I detta sammanhang bör skolan tydliggöra de nationella målen för utbildningen i skolans samtliga ämnen för eleverna.

Nationella ämnesprov finns för årskurs 5 i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk. Syftet med det nationella provsystemet är att bidra till ökad måluppfyllelse för eleverna, förtydliga målen och visa på elevers starka och svaga sidor, samt ge underlag för en analys av i vilken utsträckning kunskapsmålen nås på skolnivå och huvudmannanivå.

Tabell 1, Nationella ämnesprov för år 5 i Uppsävjaskolan. Tabellen anger andel elever som, enligt statistik från skolan, uppnått målen vid samtliga av provens delmoment.

	År 2002	År 2003	År 2004
Engelska	92 %	95 %	97 %
Matematik	93 %	94 %	94 %
Svenska	93 %	96 %	100 %
Svenska som andraspråk	Uppgift saknas	100 %	100 %

Resultaten på de nationella ämnesproven i årskurs 5 i Uppsävjaskolan visar att måluppfyllelsen är hög. Några nämnvärda skillnader i resultaten mellan pojkar och flickor har inte framkommit vid inspektionen.

Inspektörerna bedömer att eleverna i Uppsävjaskolan når mycket goda kunskapsresultat i engelska, matematik, svenska och svenska som andraspråk.

För de ämnen där det inte finns nationella ämnesprov har Uppsävjaskolan ingen översikt av hur väl eleverna i årskurs 5 når målen. Hur en sådan redovisning görs för varje elev vid utvecklingssamtalen varierar från lärare till lärare. Skolan har dock inga gemensamma rutiner för att redovisa hur väl eleverna uppnår mål i ämnen som t.ex. bild, hem- och konsumentkunskap eller de samhällsorienterande ämnena. I de fall enskilda lärare gör en sammanställning, förs inte dessa resultat vidare. Någon sammanställning på skolnivå finns således inte, och resultaten används inte som ett led i att förbättra elevernas måluppfyllelse. Inspektörerna bedömer att skolan bör följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen på skolnivå.

Normer och värden

I skolans uppdrag ingår enligt läroplanen att aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling. Ett tecken på resultaten av skolans arbete med normer och värden kan vara hur eleverna förhåller sig i skoltillvaron, och inspektörerna noterade under inspektionsbesöket att eleverna hade lätt för att uttrycka åsikter och arbetsklimatet i lektionssalarna var i allmänhet gott. I kommunens gemensamma trygghetsenkät är kvalitetsmedelvärdet för år 2004 på Uppsävjaskolan 3,5 på en skala ett till fyra, där fyra är högsta värde. Några värden för tidigare år föreligger inte i kvalitetsredovisningen, men där påtalas att eleverna känner sig trygga vid skolan, något som elever och föräldrar instämmer i trots att hårt språk kan förekomma (se vidare nästa avsnitt). Inspektörerna bedömer att miljön vid skolan i stort är lugn och trygg.

Sammanfattning

Inspektörerna bedömer att undervisningen i förskoleklassen och de lägre årskurserna är av god kvalitet samt att skolans kunskapsresultat utifrån värdena på de nationella ämnesproven är goda, men att elevernas kännedom om målen för utbildningen behöver förbättras. Vidare bör skolan följa upp elevernas kunskapsutveckling i samtliga ämnen på skolnivå. Skolmiljön bedöms i huvudsak vara trygg med ett gott arbetsklimat.

Bedömning av verksamheten

Inspektörerna har granskat arbetet med arbetsmiljön, föräldrarnas och elevernas delaktighet i det inre arbetet; innehåll, organisation och arbetssätt i undervisningen; individanpassning och stöd; utvärdering av lärandet, bedömning och betygssättning; kvalitetssäkring och förbättringsarbete; skolledning och intern kommunikation. Nationella riktlinjer för arbetet finns i skollagen, läroplanerna och i andra författningar för respektive skolform.

Arbetet med arbetsmiljö och delaktighet

I Uppsävjaskolan arbetar man med normer och värden på många olika vis. Skolan har bland annat kamratstödare, som träffas regelbundet tillsammans med en vuxen.

I elevernas scheman återfinns även tid för att arbeta med elevernas sociala och emotionella utveckling bland annat genom värderingsövningar och samtalsövningar. Skolan har också en antimobbinggrupp, som består av ett antal vuxna. Som tidigare nämnts upplever de som intervjuats att Uppsävjaskolan är lugn och trygg. Likväl finns dock enligt utsagor bristande respekt för människors lika värde i skolan. Detta kommer oftast till uttryck genom verbala kränkningar. Eleverna uppger att man av flera skäl undviker att ta upp de olika incidenterna med skolans personal, bland annat för att man säger sig vara rädd för repressalier från andra elever. I läroplanen anges att skolan skall sträva mot att varje elev visar respekt för och omsorg om närmiljön samt att varje elev känner trygghet och lär sig att ta hänsyn och visa respekt i samspel med andra. Inspektörerna bedömer att skolan har kommit en god bit på väg i sitt arbete för att förebygga kränkande behandling, men att arbetet bör intensifieras så att resultatet av arbetet blir tydligare. Vid inspektionstillfället hade skolan ett handlingsprogram mot kränkande behandling i enlighet med Lpo 94. Programmet behandlade dock inte kränkningar mellan vuxen och elev. Inspektörerna förutsätter att skolan beaktar alla former av kränkande behandling i sitt fortsatta arbete och vill också i detta sammanhang också påminna om lagen om förbud mot diskriminering och annan kränkande behandling av barn och elever, som träder i kraft den 1 april 2006.

I Uppsävjaskolan finns ett elevråd med två representanter från varje klass i årskurserna 3–6. Från förskoleklassen och de lägre årskurserna inhämtas synpunkter via klassernas fadderklasser i högre årskurser. Frågorna som behandlas handlar oftast om skolans inre och yttre arbetsmiljö. Elevrådet träffas en gång varannan vecka under ledning av en vuxen på skolan. Elevrådet har inom sig utsett två ordförande och två sekreterare, som vartannat möte turas om att leda mötet respektive skriva ned vad som beslutas i ett protokoll. Efter mötet går elevrådets två valda informatörer runt i alla klasser och levererar det skrivna protokollet. I förskoleklassen samt i årskurs 1 och 2 ger informatörerna en muntlig genomgång av protokollet och vad som diskuterades på elevrådsmötet. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med att ge eleverna inflytande över verksamheten i stort är gott.

Som tidigare nämnts noterade inspektörerna att arbetsklimatet i klasserna är gott. I vissa klasser är arbetet helt styrt av läraren medan ett mera öppet förhållningssätt mellan elever och lärare förekommer i andra. I samtal framkommer också att elever upplever att de har varierande inflytande över sitt eget lärande. Variationen är stor från lärare till lärare, menar eleverna. Skolan skall enligt läroplanen sträva mot att varje elev tar ett personligt ansvar för sina studier och sin arbetsmiljö och tar tillvara möjligheterna att utöva inflytande över sin utbildning. Inspektörerna bedömer därför att skolan bör arbeta för att ge eleverna större inflytande över sitt eget lärande.

Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen

Under rubriken ”Innehåll, organisering och arbetssätt i undervisningen” har skolans mål och organiseringen av undervisningen granskats. Vidare har skolans arbetssätt och innehållet i undervisningen inspekterats. I tidigare avsnitt påtalades att elevernas inflytande över sitt eget lärande bör förbättras. I övrigt har inspektörerna bedömt att skolans arbete inom dessa områden är av god kvalitet förutom i ett avseende.

Det gäller hur tiden för ämnet hem- och konsumentkunskap har fördelats mellan årskurserna. Eftersom skolan inte har lokaler avsedda för detta ämne är undervisningen förlagd till årskurs 6.

Lösningen är av praktisk natur, och samordnas schematekniskt med språkvalet, för att minska elevernas förflyttningar mellan olika skolor. Att eleverna inte ges möjlighet att nå de mål som finns för årskurs 5 strider mot författningen, och detta måste åtgärdas.

Individanpassning, individuell studieplanering och stöd

Skollagen föreskriver att särskilt stöd skall ges till elever som har svårigheter i skolarbetet, och enligt läroplanen skall undervisningen anpassas efter elevernas individuella förutsättningar.

Enligt skolledning och personal upptäcker skolan tidigt de elever som är i behov av särskilt stöd genom bland annat observationer, läsutvecklingsscheman, tester och diagnoser. Efter det att eleverna genomfört diagnosiska tester, diskuterar skolans elevvårdsteam behoven, för att sedan göra en bedömning vilket stöd som skall erbjudas.

I Uppsävjaskolan ges särskilt stöd dels genom Violen, som är en särskild undervisningsgrupp för de yngre eleverna, dels genom olika speciallärarinsatser. Vid tidpunkten för inspektionen fanns fyra elever i gruppen, och de fick i olika omfattning hela eller delar av sin undervisning där. Vid beslut om placering i Violen förs protokoll och besvärshänvisningar bifogas. I skolan finns också en lärare som undervisar elever i andra årskurser med särskilda behov, företrädesvis i matematik och svenska. Skolan har specialpedagogisk kompetens och väl tilltagna personalresurser för att erbjuda undervisning till de elever som är i behov av särskilt stöd. Målet med de olika insatser, som skolan gör i fråga om dessa elever, är att eleverna så snart som möjligt skall återgå till undervisningen i sin klass. Inspektörerna bedömer att skolans arbete med stöd i dessa avseenden är av god kvalitet.

Vid inspektionen framkommer att skolan sätter likhetstecken mellan protokoll från elevvårdskonferens och åtgärdsprogram. Detta är inte i enlighet med grundskoleförordningen, där det framgår att rektorn skall se till att åtgärdsprogram upprättas för elever i behov av stöd. Skolan måste således åtgärda detta.

Enligt författningen skall en elev med annat modersmål än svenska få studiehandledning på sitt modersmål, om eleven behöver det. Uppsävjaskolan har inte gjort någon sådan bedömning, och således erbjuds elever inte detta stöd. Detta måste åtgärdas.

Utvärdering av lärandet samt bedömning

Läraren skall enligt läroplanen utifrån kursplanernas krav allsidigt utvärdera varje elevs kunskapsutveckling, muntligt och skriftligt redovisa detta för eleven och hemmen samt informera rektorn. Vid samtalet skall en framåtsyftande individuell utvecklingsplan skrivas. I Uppsävjaskolan använder man sig av olika modeller/metoder för att dokumentera elevernas samlade kunskapsutveckling i samtliga ämnen. I årskurs 1 och 4 har man sedan 2005 på försök inlett arbetet med att samla olika tester, dokument, arbeten, teckningar och bilder på elevernas utveckling i de olika ämnena i en så kallad digital portfolio. Portfolio avser en metodik där barn/elever under en längre tid samlar sina arbeten och tränas i att sätta mål och reflektera över och utvärdera sin egen utveckling.

I andra klasser använder man till exempel portfolio eller loggbok, som bland annat innehåller planering och utvärdering av veckans arbete.

Vid utvecklingssamtalen används elevens portfolio som underlag, när den individuella utvecklingsplanen skrivs. I Uppsävjaskolan har man tagit fram individuella utvecklingsplaner som används av alla lärare i skolan. Både elever och föräldrar är nöjda med utvecklingssamtalen och menar att de ger en bra bild av elevens kunskapsutveckling. Inspektörerna bedömer att Uppsävjaskolans arbete med utvärdering av elevens individuella lärande är av god kvalitet.

Kvalitetssäkring och förbättringsarbete

Enligt författningarna har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas på att nå de nationella målen. Varje skola skall årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen, utvärderingen och utvecklingen av verksamheten. I Uppsala kommun finns en modell för hur en kvalitetsredovisning skall se ut. Skolans arbetslag utvärderar sin verksamhet på en studiedag en gång per år. Arbetslagen reviderar sedan sina egna arbetsplaner. Även om det görs olika uppföljningar och utvärderingar vid skolan, så saknas en systematisk uppföljning och analys följt av åtgärder för att förbättra verksamheten. Inspektörerna bedömer därför att kvalitetsarbetet på skolan bör förbättras. Att utifrån satta mål analysera resultat och vidta erforderliga förbättringsåtgärder gör kvalitetsarbetet till ett verkligt instrument för verksamhetsutveckling. Vad beträffar de samlade kunskapsresultaten och utvecklingen av normer och värden samt av elevernas utveckling mot läroplanens mål att sträva mot gör inte skolan någon systematisk uppföljning och analys. Detta bör också beaktas i det kommande förbättringsarbetet. Samtidigt bör delaktigheten i arbetet öka för elever och föräldrar.

Ledning och intern kommunikation

Rektor skall särskilt verka för att utbildningen utvecklas, och han eller hon har en särställning när det gäller att garantera elevernas rättssäkerhet. För att utöva sitt ledarskap skall rektorn enligt skollagen hålla sig förtrogen med det dagliga arbetet i skolan. Uppsävjaskolan leds av en rektor som till sin hjälp har en biträdande rektor. De utgör tillsammans med fyra av skolans lärare skolans skolutvecklingsgrupp. Rektor har genomgått den statliga rektorsutbildningen och biträdande rektor har nyligen påbörjat en rektorsutbildning. Skolan har även en skoladministratör anställd som ansvarar för bland annat schemaläggning. Rektor uppger att skolledningen har en kontinuerlig dialog med huvudmannen och att man får det stöd och den hjälp som behövs. I samtal framkommer att både rektor och biträdande rektor ses som förtrogna med skolans dagliga verksamhet och att ansvarsfördelningen mellan dem inbördes och i förhållande till huvudmannen är tydlig. Inspektörerna bedömer att skolans ledning och internkommunikation fungerar väl.

Sammanfattning

Verksamheten vid Uppsävjaskolan fungerar i många avseenden väl. Exempel på detta är elevernas inflytande över verksamheten i stort, arbetet med elever i behov av stöd, att samtliga elever har individuella utvecklingsplaner och skolans värdegrundsarbete, vilket innehåller många goda inslag.

Inspektionen visar dock på förbättringsområden, och skolan bör arbeta för att ge eleverna större inflytande över sitt eget lärande, intensifiera värdegrundsarbetet och förbättra kvalitetsarbetet.

När det gäller målen för ämnet hem- och konsumentkunskap, åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd och studiehandledning på modersmålet lever skolan inte enligt författningarna, och detta måste åtgärdas.

Bedömning av förutsättningarna för utbildningen

Skolverket tar i inspektionen upp följande förutsättningar för utbildningen: tillgång till den utbildning som skall erbjudas, information om utbildning, personal samt läromedel, pedagogiska material och utrustning. Bestämmelser finns i bl.a. skollagen.

Tillgång till utbildning och information om utbildning

I författningarna anges undervisningens omfattning och de val som elever kan göra. Elevers val skall till sitt innehåll och sin inriktning vara förenligt med målen i den kursplan eller de kursplaner som regeringen fastställt för det ämne eller de ämnen som utgör nämnda val. Undervisningen skall syfta till att fördjupa och bredda elevernas kunskaper i ett eller flera ämnen, men det framkommer vid inspektionen att eleverna i de högre årskurserna använder elevers val till att göra klart arbeten de inte hunnit med på annan lektionstid. Skolan bör därför se över undervisningen i elevers val för de senare årskurserna, så att innehållet är förenligt med målen i kursplanerna och utgör ett allsidigt val eller fördjupning.

Under rubriken ”Tillgång till utbildning och information om utbildning” har även tillgången till utbildning såsom modersmålsundervisning, svenska som andraspråk och språkval bedömts. Vidare har informationen till elever och vårdnadshavare samt eventuella kostnader i verksamheten bedömts. Inspektörerna har bedömt att tillgången inom dessa områden och informationen är god, och att inga kostnader förekommer.

Personalresurserna

Skolans lärare skall ha en utbildning för den undervisning de i huvudsak skall bedriva. Uppsävjaskolan har sammanlagt 43,32 tjänster och antalet årsarbetare i lärartjänster är 35,82. Lärartätheten per 100 elever är 7,2 och personaltätheten på skolan är 10,8/100 elever. De personella resurserna bedöms vara goda, speciellt när det gäller antalet vuxna som arbetar med undervisning av elever i behov av särskilt stöd. Alla lärare har pedagogisk utbildning. Ett fåtal saknar dock formell ämnesbehörighet för den undervisning de bedriver.

Under ovanstående rubrik har även personalens och skolledningens tillgång till kompetensutveckling granskats. Inspektörerna bedömer tillgången inom detta område som god.

Materiella resurser

Skolans materiel, läromedel och annan teknisk utrustning bedöms av inspektörerna vara både moderna och väl fungerande. Lokalerna på skolan är ändamålsenliga och förhållandevis väl anpassade för verksamheten.

Skolan har ett mycket väl utvecklat bibliotek, som används flitigt av både elever och lärare. Biblioteket har blivit prisbelönt och blev 2001 utvalt till årets skolbibliotek i Uppsala.

Sammanfattning

Tillgången till utbildning och information om utbildning vid Uppsävjaskolan är god. Även de materiella resurserna och personalresurserna är goda, och ger eleverna möjlighet att nå de uppställda målen. Skolan bör dock se över undervisningen i elevens val för de senare årskurserna.

Datum	Ort
2006-11-01	Stockholm

Jimmy Söderström
Nils-Åke Andersson